

Coordonator
Prof. univ. dr. Alexandru Boroi

Conf. univ. dr. Ion Rusu
Lector univ. dr. Angelica Daniela Chirilă
Lector univ. dr. Gina Livioara Goga
Lector univ. dr. Ana-Alina Ionescu-Dumitrache
Asist. univ. drd. Minodora-Ioana Balan-Rusu

Practică judiciară în materie penală.
Drept penal.
Partea specială
(Dispozițiile noului Cod penal)

Coordonator
Prof. univ. dr. Alexandru Boroi

Conf. univ. dr. Ion Rusu
Lector univ. dr. Angelica Daniela Chirilă
Lector univ. dr. Gina Livioara Goga
Lector univ. dr. Ana-Alina Ionescu-Dumitrache
Asist. univ. drd. Minodora-Ioana Balan-Rusu

Practică judiciară în materie penală.

Drept penal.

Partea specială

(Dispozițiile noului Cod penal)

**Doctrină, jurisprudență relevantă: C.E.D.O.,
Curtea Constituțională, decizii de îndrumare ale fostului Tribunal Suprem,
decizii pronunțate în recurs în interesul legii și decizii de speță**

Universul Juridic
București
-2014-

Editat de S.C. Universul Juridic S.R.L.

Copyright © 2014, S.C. Universul Juridic S.R.L.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICĂTE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Practică judiciară în materie penală : drept penal : partea specială : (dispozițiile
noului Cod penal) / Alexandru Boroș (coord.), Ion Rusu, Angelica Daniela Chirilă, ...**

- București : Universul Juridic, 2014

ISBN 978-606-673-446-2

I. Boroș, Alexandru (coord.)

II. Rusu, Ion

III. Chirilă, Angelica

343

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

ABREVIERI

alin.	alineatul
art.	articolul
B. Of.	Buletinul Oficial
B.J.	Buletinul Jurisprudenței
C. Jud.	Revista „Curierul judiciar”
C. pen.	Codul penal
C. proc. pen.	Codul de procedură penală
C.A.	Curtea de Apel
C.D.	Culegere de decizii
C.D.P.	Revista „Caiete de drept penal”
C.E.D.O.	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
C.S.J.	Curtea Supremă de Justiție
dec.	decizia
Dreptul	Revista „Dreptul”
Ed.	editura
ed.	ediția
H.G.	Hotărârea Guvernului
I.C.C.J.	Înalta Curte de Casație și Justiție
ibidem	în același loc
idem	același autor
lit.	litera
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
nr.	numărul
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată
p.	pagina
P.J.P.	Practică judiciară penală
parag.	paragraful
pct.	punctul
Plen T.S.	Plenul Tribunalului Suprem
R.D.P.	„Revista de drept penal”
R.R.D.	„Revista română de drept”
R.R.D.A.	„Revista română de dreptul afacerilor”
R.R.D.J.	„Revista română de jurisprudență”
R.R.D.M.	„Revista română de dreptul muncii”
R.R.D.P.	„Revista română de drept privat”
s. mil.	secția militară
s. pen.	secția penală
S.U.	Secțiile Unite

sent. pen.	sentința penală
T. jud.	Tribunalul județean
T. mun.	Tribunalul municipal
T. reg.	Tribunalul regional
T.S.	Tribunalul Suprem
vol.	volumul

CUVÂNT-ÎNAINTE

După publicarea primei lucrări apărute la Editura Universul Juridic la sfârșitul anului 2013, în care au fost avute în vedere practica judiciară și doctrina în materie penală, raportate la partea generală a dreptului penal, instituțiile Codului penal din 1969 fiind menționate în paralel cu cele cuprinse în noul Cod penal, elaborarea prezentei lucrări aproape că s-a impus de la sine.

Pe lângă unele elemente de asemănare, care presupun ordinea menționării infracțiunilor, prezenta lucrare, în raport cu precedentă, se remarcă și prin altele, de diferențiere, deoarece, în primul rând, doctrina și practica judiciară prezentate se referă la Partea specială a Codului penal.

Având în vedere intrarea în vigoare a noului Cod penal, am considerat că se impune o examinare succintă a dispozițiilor legii penale române referitoare la aplicarea legii penale mai favorabile, în titlul introductiv, atât până la judecarea definitivă a cauzei, cât și după judecarea definitivă.

În acest context, după examinarea de principiu a instituțiilor menționate, am prevăzut și jurisprudența C.E.D.O., a Curții Constituționale, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și unele decizii de speță ce pot fi incidente în situația tranzitorie în care ne aflăm.

Un element de noutate absolută este reprezentat de menționarea hotărârilor prealabile pronunțate de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție în dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, potrivit dispozițiilor art. 475 și urm. C. proc. pen.

Precizăm că în cuprinsul lucrării, în titlul introductiv, au fost redate toate hotărârile prealabile pronunțate de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, până în luna iulie 2014.

Concepută într-o notă modernă, lucrarea prezintă mai întâi „în oglindă” dispozițiile fiecărui text din noul Cod penal cu cele din Codul penal din 1969. În cazurile în care prin noua lege au fost introduse noi infracțiuni ce nu se regăseau în Codul penal din 1969, ci în alte acte normative, aceste texte au fost, de asemenea, menționate.

Situațiile tranzitorii care au apărut după intrarea în vigoare a noilor coduri implică, în opinia noastră, cunoașterea incriminărilor din cele două coduri (sau a celor din noul Cod penal raportate la cele din unele acte normative aflate în vigoare până la 1 februarie 2014) și, mai ales, a practicii judiciare existente la nivelul instanțelor române.

În practică, în prezent, dar și în perioada imediat următoare, cea mai importantă provocare, atât pentru organele judiciare române, cât și pentru instituția apărării suspectilor, inculpaților și condamnaților, este reprezentată de identificarea și aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzelor sau după judecarea definitivă a acestora.

În același timp, apreciem că doctrina română are un rol deosebit de important, deoarece prin lucrările de specialitate apărute se încearcă identificarea unor noi soluții care să fie utile practicii judiciare, precum și perfecționarea sistemului legislativ român.

În acest context, lucrarea de față răspunde celor două exigențe majore, respectiv atât celor de practică judiciară, cât și de doctrină, deoarece, pe lângă spețele semnificative prezentate în cazul fiecărei infracțiuni, sunt menționate textele de lege, precum și suficiente surse bibliografice în care sunt exprimate opiniile specialiștilor în domeniul dreptului penal.

Astfel, la începutul fiecărui titlu și capitol sunt menționate, ca surse bibliografice, tratatele, cursurile universitare sau monografiile publicate în ultimii ani, cu accent pe cele în care sunt examinate infracțiunile din noul Cod penal. De asemenea, pentru fiecare infracțiune sunt prevăzute studiile și articolele publicate de autori români în reviste de specialitate sau în volumele unor conferințe internaționale sau naționale.

Practica judiciară specifică fiecărei infracțiuni este prezentată într-o ordine firească a importanței sale, începând cu hotărârile C.E.D.O. și continuând cu deciziile Curții Constituționale, deciziile de îndrumare ale fostului Tribunal Suprem, cele pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii și deciziile de speță. Având în vedere importanța, precum și influența lor în asigurarea unei practici judiciare unitare, am menționat cu prioritate deciziile de speță pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, după care am continuat cu cele ale unor curți de apel și, rareori, cu practica judiciară de la nivelul tribunalelor.

Pentru a veni în sprijinul practicienilor și teoreticienilor dreptului penal, lucrarea este concepută pe structura noului Cod penal, pe titluri, capitole și articole, în ordinea numerotării lor de către legiuitor, cu menționarea fiecărui articol corespondent din Codul penal din 1969.

În cazurile în care în noul Cod penal au fost introduse unele infracțiuni care nu se regăsesc în Codul penal din 1969, ci în alte acte normative (în prezent abrogate), acestea au fost, de asemenea, menționate.

Cu titlu de exemplu, facem trimitere la infracțiunile privind siguranța circulației pe drumurile publice, care în prezent fac parte din Capitolul II al Titlului VII din Partea specială a Codului penal în vigoare, infracțiuni ce au fost preluate, cu unele modificări în ceea ce privește conținutul și limitele de pedeapsă, din O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Alte asemenea elemente de noutate privesc fraudele comise prin sisteme informatice și mijloace de plată electronice (Capitolul IV din Titlul II), infracțiunile contra siguranței și integrității sistemelor și datelor informatice (Capitolul VI din Titlul VII), infracțiunile electorale (Titlul IX), precum și alte incriminări care privesc doar anumite infracțiuni.

Pe de altă parte, prezentarea infracțiunii corespondente din vechea lege prezintă o importanță majoră atât pentru teoreticieni, cât mai ales pentru practicieni, deoarece permite identificarea elementelor de diferențiere apărute în conținuturile legale ale textelor, aspect care contribuie la formarea unei opinii care să conducă la determinarea legii penale mai favorabile în situații tranzitorii.

În același timp, acest mod de prezentare oferă posibilitatea examinării în paralel a infracțiunilor din cele două legi, aspect ce permite identificarea unor acțiuni sau inacțiuni din structura laturii obiective a legii vechi care nu mai sunt incriminate în legea nouă, ceea ce conduce la constatarea dezincriminării și, implicit, a lipsei răspunderii penale a autorului sau participanților la comiterea infracțiunii în cauză.

Având în vedere elementele de noutate absolută aduse în doctrina și practica judiciară română, apreciem că prezenta lucrare este utilă organelor judiciare cu atribuții în ceea ce privește aplicarea legii penale, avocaților, precum și cadrelor didactice, masteranzilor și studenților facultăților de drept.

TITLU INTRODUCATIV

APLICAREA LEGII PENALE ROMÂNE

ÎN SITUAȚII TRANZITORII

Conf. univ. dr. Ion Rusu
Asist. univ. drd. Minodora-Ioana Balan-Rusu

I. Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei

Având în vedere intrarea în vigoare a noului Cod penal, considerăm că se impune cu necesitate o examinare succintă a situației tranzitorii în care ne aflăm, cu trimitere directă la aplicarea legii penale mai favorabile pentru infracțiunile comise sub imperiul legii vechi și care urmează a fi judecate definitiv în perioada de activitate a legii noi.

Apreciem ca fiind necesară această examinare și datorită importanței și necesității aplicării principiului *mitior lex*, din perspectiva evoluției dreptului penal român, evoluție care trebuie să se circumscrie normelor statuate de doctrina și jurisprudența europeană cu trimitere directă la jurisprudența C.E.D.O.

În acest context, în procedura aplicării legii penale mai favorabile, organele judiciare abilitate vor trebui să aibă în vedere și situațiile create prin dezincriminarea unor fapte de natură penală, determinată de neprevăderea lor în noua lege.

În știința dreptului penal român și european a fost recunoscut principiul potrivit căruia legea penală se aplică faptelor comise pe timpul cât aceasta este în vigoare. Pe cale de consecință, legea penală nu se va aplica faptelor comise înainte de intrarea sa în vigoare, deoarece, potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituția României, *legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile*. Deci, legea penală nu trebuie să producă efecte retroactiv (fapte care au fost comise anterior intrării sale în vigoare), dar nici ultraactiv (după ieșirea ei din vigoare).

De la acest principiu au derivat două excepții, potrivit cărora legea penală se aplică faptelor comise anterior intrării sale în vigoare (retroactivitatea legii penale), precum și celor comise după ieșirea ei din vigoare, în cazurile în care fapta a fost comisă pe timpul cât această lege era în vigoare (ultraactivitatea legii penale).

Examinată ca excepție de la principiul neretroactivității legii penale, retroactivitatea poate fi incidentă în următoarele situații: legea interpretativă, legea mai favorabilă, legile de amnistie, precum și legile sau decretele de grațiere și legea de dezincriminare.

Ultraactivitatea legii penale va fi incidentă în cazul legilor temporare și al legii penale mai favorabile.

Având în vedere obiectul lucrării, vom examina succint incidența aplicării legii penale mai favorabile, în condițiile în care infracțiunea a fost comisă sub incidența Codului penal din 1969, iar judecata are loc după intrarea în vigoare a noului Cod penal.

Astfel, potrivit doctrinei și jurisprudenței române, dacă de la comiterea infracțiunii și până la judecarea definitivă a cauzei a intervenit una sau mai multe legi penale care incriminează fapta săvârșită, în alte condiții de incriminare, tragere la răspundere penală sau sancționare, se va aplica de fiecare dată legea penală mai favorabilă [art. 5 alin. (1) C. pen.].

În această situație, dacă legea nouă este mai favorabilă (Codul penal în vigoare), aceasta va retroactiva, iar dacă legea veche este mai favorabilă (Codul penal din 1969), aceasta va ultraactiva.

De asemenea, în cazul în care legea nouă dezincriminează fapta, se vor aplica dispozițiile art. 4 C. pen.

Dispozițiile art. 4 C. pen., care reglementează legea penală de dezincriminare, sunt incidente și în situațiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii [art. 3 alin. (1) din Legea nr. 187/2012].

Nu vor fi incidente dispozițiile legii penale de dezincriminare (art. 4 C. pen.), atunci când fapta este incriminată de legea nouă sau de o altă lege în vigoare, chiar sub o altă denumire [art. 3 alin. (2) din Legea nr. 187/2012].

În cazul infracțiunilor continue, continuate sau de obicei, atunci când acestea sunt incriminate în ambele legi (sau în toate legile penale succesive), legea aplicabilă nu va mai fi legea mai favorabilă, ci legea care se afla în vigoare la momentul epuizării infracțiunii. Deci, dacă între momentul consumării și cel al epuizării infracțiunii a intervenit una sau mai multe legi penale, nu se va aplica legea penală mai favorabilă, ci legea aflată în vigoare la momentul epuizării. În același timp, dacă între momentul epuizării și data la judecarea definitivă a cauzei au intervenit mai multe legi penale, vor fi incidente dispozițiile art. 5 C. pen.¹

Dispozițiile art. 5 C. pen. vor fi incidente și în cazul infracțiunilor progresive, dacă între momentul comiterii acțiunii prin care se realizează elementul material al laturii obiective a infracțiunii și momentul producerii rezultatului mai grav a intervenit una sau mai multe legi penale.

În ceea ce privește **dezincriminarea**, instituție pe care o examinăm sub aspectul incidenței sale, raportate la infracțiunile prevăzute în cele două coduri (Codul penal din 1969 și Codul penal în vigoare), avem în vedere câteva ipoteze, respectiv:

1. Dezincriminarea unor fapte, în sensul că fapta concretă prevăzută de legea penală veche (Codul penal din 1969 sau alte legi), inclusiv în ceea ce privește titlu marginal, nu mai este incriminată în legea nouă (Codul penal în vigoare sau în alte legi). Cu titlu de exemplu, menționăm câteva dintre aceste situații:

- prostituția, faptă care în Codul penal din 1969 era prevăzută în art. 328, iar în Codul penal în vigoare nu mai este incriminată;

---

¹ În același sens, a se vedea și M. Udriou, *Drept penal. Partea generală. Noul Cod penal. Sinteze și grile*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 10.

- seducția, faptă care în Codul penal din 1969 era prevăzută în art. 199, iar în Codul penal în vigoare nu mai este incriminată;

- cerșetoria, faptă care în Codul penal din 1969 era prevăzută în art. 326, iar în Codul penal în vigoare nu este incriminată.

Precizăm însă că ne vom afla în această situație atunci când fapta concretă comisă de o persoană fizică sau juridică nu mai este incriminată nici în Codul penal și nici într-o altă lege specială cu dispoziții penale (așa cum este cazul faptelor menționate).

2. Examinarea faptei comise se va realiza în condițiile în care organele judiciare vor trebui să ia în considerare faptul că simpla abrogare a unei norme de incriminare nu echivalează de fiecare dată cu dezincriminarea, deoarece fapta respectivă poate fi prevăzută într-o altă lege specială cu dispoziții penale sau chiar într-o altă dispoziție de incriminare, în conținutul unei alte fapte, cu altă denumire marginală.

Cu titlu de exemplu, prezentăm infracțiunea de *primire de foloase necuvenite* prevăzută în dispozițiile art. 256 din Codul penal din 1969. Observăm că această faptă nu mai este prevăzută ca infracțiune autonomă în cadrul Capitolului I (denumit marginal „Infracțiuni de corupție”) din Titlul V (Infracțiuni de corupție și de serviciu) din Partea specială a Codului penal. Cu toate acestea, din cercetarea conținutului constitutiv al infracțiunii de *luare de mită* prevăzută în dispozițiile art. 289 C. pen. rezultă că se va reține această infracțiune funcționarului public care, direct sau indirect, pentru sine sau pentru altul, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase, *în legătură cu îndeplinirea*, neîndeplinirea ori întârzierea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle sale de serviciu sau *în legătură* cu îndeplinirea unui act contrar acestor îndatoriri.

Așadar, în situația în care infracțiunea de primire de foloase necuvenite este comisă în perioada de activitate a legii vechi (Codul penal din 1969), iar judecarea cauzei are loc după intrarea în vigoare a noului Cod penal, se impune aplicarea dispozițiilor art. 5 C. pen., caz în care, de fiecare dată, legea penală mai favorabilă va fi considerată legea veche, respectiv dispozițiile art. 256 din Codul penal din 1969 (în acest caz, ne vom afla în situația ultraactivității legii penale mai favorabile).

3. Alte situații care privesc dezincriminarea apar în condițiile în care în noua lege este limitat domeniul de aplicare, prin excluderea unor acțiuni sau inacțiuni prin care se realizează elementul material al infracțiunii.

Cu titlu de exemplu, prezentăm câteva asemenea cazuri:

a) infracțiunea prevăzută în art. 339 alin. (2) C. pen. (împiedicarea sau îngreunarea circulației pe drumurile publice), unde este incriminată acțiunea de participare în calitatea de conducător de vehicul la întreceri neautorizate pe drumurile publice; în reglementarea precedentă [art. 92 alin. (3) din O.U.G. nr. 195/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare] erau incriminate faptele de *organizare* sau participare, în calitate de conducător de vehicul sau de animale, la întreceri neautorizate pe drumurile publice.

Cercetarea comparativă a celor două norme de incriminare conduce la concluzia că acțiunea unei persoane de a organiza asemenea întreceri neautorizate pe drumurile